

ОКРЕМА ДУМКА

судді Конституційного Суду України Сергійчука О. А. стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями виконуючого обов'язки Президента України, Голови Верховної Ради України та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим «Про проведення загальнокримського референдуму» (справа про проведення місцевого референдуму в Автономній Республіці Крим)

Суб'єкт права на конституційне подання — виконуючий обов'язки Президента України, Голова Верховної Ради України — відповідно до статті 112, частини другої статті 137 Конституції України Указом Президента України «Про зупинення дії Постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим від 6 березня 2014 року № 1702-6/14 «Про проведення загальнокримського референдуму» від 7 березня 2014 року № 261 зупинив дію Постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим «Про проведення загальнокримського референдуму» від 7 березня 2014 року № 261 (далі — Постанова) і одночасно звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням розглянути питання щодо її відповідності Конституції України (конституційності).

Суб'єкт права на конституційне подання — Уповноважений Верховної Ради України з прав людини — звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням визнати Постанову такою, що не відповідає статті 73, пункту 2 статті 85, статтям 137, 138 Конституції України, і зазначив, що вирішення питання про зміну території України має здійснюватися на всеукраїнському референдумі.

Конституційний Суд України вирішив:

— визнати такою, що не відповідає Конституції України (є неконституційною), Постанову;

— припинити діяльність Комісії Автономної Республіки Крим із проведення загальнокримського референдуму, територіальних та дільничних комісій, створених для проведення цього референдуму;

— Раді міністрів Автономної Республіки Крим припинити фінансування заходів щодо проведення референдуму, забезпечити знищення бюлетенів, агітаційних матеріалів.

Згідно зі статтею 64 Закону України «Про Конституційний Суд України» вважаю за необхідне висловити окрему думку стосовно Рішення Конституційного Суду України від 14 березня 2014 року № 2-рп/2014 (далі — Рішення).

Відповідно до статті 112 Конституції України у разі дострокового припинення повноважень Президента України відповідно до статей 108, 109, 110, 111 цієї Конституції виконання обов'язків Президента України на період до обрання і

вступу на пост нового Президента України покладається на Голову Верховної Ради України.

За статтями 108, 109, 110, 111 Конституції України повноваження Президента України припиняються достроково у разі: відставки, неможливості виконувати свої повноваження за станом здоров'я, усунення з поста в порядку імпичменту, смерті; відставка Президента України набуває чинності з моменту проголошення ним особисто заяви про відставку на засіданні Верховної Ради України; неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я має бути встановлена на засіданні Верховної Ради України і підтверджена рішенням, прийнятим більшістю від її конституційного складу на підставі письмового подання Верховного Суду України — за зверненням Верховної Ради України, і медичного висновку; Президент України може бути усунений з поста Верховною Радою України в порядку імпичменту у разі вчинення ним державної зради або іншого злочину; питання про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту ініціюється більшістю від конституційного складу Верховної Ради України; для проведення розслідування Верховна Рада України створює спеціальну тимчасову слідчу комісію, до складу якої включаються спеціальний прокурор і спеціальні слідчі; висновки і пропозиції тимчасової слідчої комісії розглядаються на засіданні Верховної Ради України; за наявності підстав Верховна Рада України не менш як двома третинами від її конституційного складу приймає рішення про звинувачення Президента України; рішення про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту приймається Верховною Радою України не менш як трьома четвертими від її конституційного складу після перевірки справи Конституційним Судом України і отримання його висновку щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про імпичмент та отримання висновку Верховного Суду України про те, що діяння, в яких звинувачується Президент України, містять ознаки державної зради або іншого злочину.

Таким чином, Конституція України передбачає вичерпний перелік підстав для дострокового припинення повноважень Президента України, у разі дотримання яких виконання обов'язків Президента України на період до обрання і вступу на пост нового Президента України покладається на Голову Верховної Ради України.

Постановою Верховної Ради України «Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України» від 22 лютого 2014 року № 757–VII (далі — Постанова № 757) встановлено, що Президент України В. Янукович у неконституційний спосіб самоусунувся від здійснення конституційних повноважень та є таким, що не виконує свої обов'язки.

Постановою Верховної Ради України від 23 лютого 2014 року № 764–VII на Голову Верховної Ради України Турчинова О. В. покладено виконання обов'язків Президента України згідно зі статтею 112 Конституції України, враховуючи, що Президент України самоусунувся від виконання конституційних повноважень.

Беручи до уваги, що вказаними статтями Конституції України передбачено вичерпний перелік підстав для дострокового припинення повноважень Президента України, у разі дотримання яких виконання обов'язків Президента України на період до обрання і вступу на пост нового Президента України покладається на Голову Верховної Ради України, самоусунення Президента України від

виконання ним конституційних повноважень, як зазначено у Постанові № 757, не може вважатися підставою для покладення виконання обов'язків Президента України на період до обрання і вступу на пост нового Президента України на Голову Верховної Ради України згідно зі статтею 112 Конституції України.

Згідно зі статтею 153 Конституції України процедура розгляду Конституційним Судом України справ визначається законом. Порядок звернення до Конституційного Суду України, провадження у справах, прийняття рішень і надання висновків Конституційним Судом України закріплено в Законі України «Про Конституційний Суд України» (далі — Закон).

Відповідно до статті 40 Закону суб'єктами права на конституційне подання з питань прийняття рішень Конституційним Судом України у випадках, передбачених пунктом 1 статті 13 Закону, є Президент України, не менш як сорок п'ять народних депутатів України, Верховний Суд України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Верховна Рада Автономної Республіки Крим.

Таким чином, конституційне провадження у справі стосовно конституційного подання виконуючого обов'язки Президента України, Голови Верховної Ради України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови необхідно було припинити згідно з пунктом 1 статті 45 Закону — відсутність встановленого Конституцією України, Законом права на конституційне подання.

До початку розгляду справи мною було заявлено самовідвід відповідно до § 37 Регламенту Конституційного Суду України враховуючи те, що Постановою Верховної Ради України «Про реагування на факти порушення суддями Конституційного Суду України присяги судді» від 24 лютого 2014 року № 775–VII п'ятеро суддів Конституційного Суду України було звільнено з посад у зв'язку з порушенням присяги, стосовно семи суддів Конституційного Суду України запропоновано виконуючому обов'язки Президента України та з'їзду суддів України, які їх призначали, звільнити їх у зв'язку з порушенням присяги судді, а Генеральній прокуратурі України — порушити кримінальне провадження за фактом прийняття Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010 і притягти усіх винних осіб до відповідальності. На виконання зазначеної постанови Генеральна прокуратура України розпочала кримінальне провадження за фактом прийняття суддями Конституційного Суду України вказаного рішення за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого частиною другою статті 375 Кримінального кодексу України (постановлення суддями завідомо неправосудного рішення).

Такі дії парламенту та Генеральної прокуратури України не відповідають частинам першій, другій статті 126 Конституції України, за якою «незалежність і недоторканність суддів гарантуються Конституцією і законами України; вплив на суддів у будь-який спосіб забороняється», а також не узгоджуються зі статтями 27, 28 Закону, згідно з якими судді Конституційного Суду України при здійсненні своїх повноважень є незалежними і підкоряються лише Конституції України та керуються Законом, іншими законами України і не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у Конституційному Суді України та в його колегіях, за винятком відповідальності за образу чи наклеп при розгляді справ, прийнятті рішень та дачі висновків Конституційним Судом України.

Вважаю, що здійснення суддями Конституційного Суду України конституційного правосуддя в умовах впливу на них та загрози їх кримінального переслідування підриває авторитет Конституційного Суду України, унеможлиблює прийняття ним об'єктивних та неупереджених рішень, що несе реальну загрозу сприйняття суспільством його рішень як нелегітимних.

Суддя Конституційного Суду України

О. СЕРГЕЙЧУК